

"Stajerc" izhaja vsaki petek, dlanan z dnevom naslednje nedelje.
Naročna velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 krone, za Ameriko pa 6 krone; za drugo inozemstvo se računa naročnino z ozirom na visokost poštine. Naročnino je platiči naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptiju, gledališko posloje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubili!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vraca. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena prizerno zniža.

Štev. 13.

V Ptiju v nedeljo dne 28. marca 1909.

X. letnik.

Vojska??

Položaj je nespremenjeno resen. Vsi srbski odgovori na vprašanja našega ministra za zunanje zadeve so nezadovoljivi. Človek ima vtič, da hoče srbska vlada le časa dobiti, da dokonča popolnoma svoje oborožanje. Resnično povedano: Mi kakor noben pametni človek govorimo nismo prijatelji vojske in vemo čisto natanko, da bi vojska zahtevala od prebivalstva valikanske žrtve. Ali sedanje stanje je istotako nevzdržljivo. Troški za obmejno vojažno so ogromni in prebivalstvo je grozno vznemirjeno. Listi ne smejo ničesar o vojaškem gibaju pisati in zato se širijo le neverjetne razburljive goslice. Temu neznosnemu stanju mora biti konec? Srbiji se je dalo doslej dovolj priložnosti, da uredi razmere. Nobena velevlast bi ne imela takole potrežljivosti z malo Srbijo kakor Avstrijo. To prizna danes celi svet. Položaj je torej danes sledič: Vsak hip zna padeti odločilna beseda. Ako Srbija v zadnjem trenutku ne spremeni svojega stališča, potem mora priti do vojske s Srbijo in Črnogoro.

V naslednjem podamo zanimivejše vesti zadnjih daj:

Dunaj 23. „N. F. Presse“ poroča iz Konstantinopla: Položaj se mora najkasneje zatemkotom aprila na ta ali oni način razjasniti. Nadaljnjo zavlačenje je izključeno. Ako bi se Srbija pokorila, moralna bi takoj razoborožiti in velevlastim nadaljno mirno zadržanje garantirati. Ako bi velevlasti od Srbije tega jamstva ne mogle tekom enega tedna dobiti, marširali bi naši vojaki tudi brez ultimatuma v Srbijo.

Dunaj 23. Cesar je sprejel prestolonaslednika Franca Ferdinanda v posebni avdijenci; istotako ministra Ährenthala. Govori se, da je bil prestolonaslednik medtem tudi v Berlinu pri cesarju Viljemu.

Berlin 23. „Voss. Ztg.“ poroča: Boji na Drini se ponavljajo, tako da nismo več veliko od vojnega stanja oddaljeni. Srbi streljajo na vse avstrijske straže, ki se pokažejo ob Drini. Baje je bil rezervni lajtnant Fuchs od Srbov ustreljen. Zadnja poročila pravijo, da je bilo ob Drini že 17 avstrijskih vojakov ustreženih.

Dunaj 23. Vedno jasneje se kaže, da poziciji velevlasti, zasiguriti mir, nimajo uspeha. Položaj je zelo temen.

Budapest 23. Iz Belgrade se poroča: Srbsko glavno mesto Belgrad je izpraznjeno. Včeraj zvečer se je zadnje javne denarje odpravilo. Poštne blagajno v znesku 10 milijonov frankov se je neslo v Aleksinam.

Kataro 23. Vse porabljivo vojaštvo Črnegore stoji že pod orožjem. Črnošorska armada obstoji iz 11 brigad.

Berlin 23. Iz Cetinja se poroča, da so pri Budini (Dalmacija) črnošorski vojaki čez mejo na avstrijske streljali in tudi dva avstrijska vojaka vjeli.

Dunaj 22. V državnem zboru imel je ministarski predsednik govor in m. dr. dejal: Kakor

sem že poročal, ni odgovarjala nota srbske vlade na našo demaršo pričakovanju. Tudi ogrska vlada smatra srbski odgovor za nezadovoljiv. Mi nismo takoj na srbsko noto odgovorili, ker bi to položaj pogostrilo, kar hočemo zabraniti. Cilj naši politiki je zasigurjenje in varstvo po aneksiji napravljenega stanja. Mi nismo izzivalnega namena in ne vladajočne politike. Srbija ima tedaj še čas, da nam pride nasproti. Ali naša dolžnost je, da se kmalu neznotisno položaj na naši mejki konča in bodoemo na to z vsemi močmi vplivali.

Šparkasa v Brežicah.

C. k. okrajno glavarstvo v Brežicah izdalo je dne 15. marca 1909 pod št. P. Z. 64 sledič razglas:

„Ravnateljstvu šparkase v Brežicah! — V času od 11. do 18. januarja t. l. narejena revizija šparkase v Brežicah dognala je v splošnem red in varnost tega zavoda in nenesičnost v listu „Posavska straža“ natiskanih obdolžitev ter sumnjenje splošne nature“
S tem so vse laži potom c. k. oblasti razkrinkane!

Politični pregled.

Naval na hranilnice. Brezvestni in neumni ljudje so med ljudstvom razširili smešno vest, da bode v slučaju vojske ves denar izgubljen, ki je naložen v hranilnicah. Vsled tega so nepremisljeni ljudje pričeli dvigati denar iz hranilnic. Seveda je vse to hujskanje le neumnost. Finančni minister Bilinski je v tem oziru tudi v državni zbornici izjavil slediče: „ — Žalibog se je v mnogih deželah naše domovine razširila vest, da hoče vlada v slučaju vojske v hranilnicah naložene denarje vzeti in za vojsko porabiti. V slučaju vojske, tudi ako se pride v sovražno deželo, je zasebna lastnina nekaj svetega. Kdo bi mogel misliti, da bi se zasebna lastnina lastnih deželanov protipostavno vzel? To je tako otroško, nerazumljivo, da moramo misliti, da so gotovi agitatorji, ki to nalašč razširajo. V imenu vlade in vseh drugih izjavljam: nikdarsene bode kaj tacega zgodilo, da bi avstrijska vlada svojo roko na tujo last, ki nam je sveta, položila. Vloge v šparkasah so popolnoma varne, one ostanejo popolnoma varne, pa naj bode vojska ali ne. Vložniki torej nimajo prav nobenega povoda, da bi dvigali svoje vloge iz hranilnice. — Tako je izjavil minister! Upamo torej, da se ljudje ne bodejo dali zapeljavit od srbskih prijateljev, da bi svoj denar jemali iz šparkas...

Podpora pod orožje poklicanih. Vlada je izjavila, da smatra za svojo dolžnost, podpirati družine tistih vojakov, ki bi imeli priti oktobra na dopust, pa se jih je naprej obdržalo in tistih, ki se jih je zdaj pod orožje poklical. Podpiralo

se bodo družine tako, kakor določa to postava za slučaj mobilizacije. V naslednjem podamo glavne točke te postave: 1. Pravico do podpore imajo pomoči potrebe družine, ki živijo od plače vojaka, torej žena, otroci, starši (ako jih je sin-vojak vzdržaval) itd. — 2. Podpora znaša za vsaki dan in vsaki član družine: na Štajerskem 57 vin., na Koroskem 60 vin. Poleg tega dobri še vsak član družine na Štajerskem 29, na Koroskem 30 vin. stanovalne podpore, ako ne stanuje v lastni hiši. Skupna svota podpora pa ne sme biti višja nego je bil navadni zasluzek k vojakom poklicanega. — 3. Kakose prosi za podporo? Podporo se dobri le tedaj, ako se zanjo prosi. Prošno je treba predložiti politični oblasti (okr. glavarstvo) in je ni treba kolekovati ter je tudi poštne proste. Torej ni treba marke na pismo; pač pa se mora na kuvertu napisati: „Gesuch einer Familie eines zum Militärdienst Einberufenen. Portofrei lt. § 20, Abs. 4, Ges. 13. | 6. 1880, Nr. 70 R.-G.-Bl.“ — 4. Pravico do podpore pričenja z dnevom, ko zapusti poklicani svoje bivališče; za tiste, ki bi morali oktobra na dopust, pa so bili obdržani, velja podpora od 1. prosinca 1909; za rezerviste, ki so prišli oktobra pod orožje, velja z 28. oktobrom. — 5. Podpora se plača vedno pol meseca naprej, i. s. vsacega 1. in 16. v mesecu. Za slučaj smrti v vojski pa veljajo še posebne določbe.

Državni zbor je sprejel te dni vladini predlog glede rekrutov. Za predlog je glasovalo 189, proti predlogu pa 103 poslancev, med zadnjimi seveda socialisti, češki radikalci itd. Več Čehov in tudi glavni vodja liberalnih Slovencev Hribar so izginili iz dvorane, ko je bilo treba glasovati. Na vsak način so zdaj časi preresni, da bi se delalo vlad glede vojaštva težave.

Vogerski državni zbornici se je potegnilo postavne načrte nazaj, ki se tičejo colninske in trgovinske pogodbe s Srbijo. Prav tako: kakor ti meni, tako jaž tebi!

Ogrski in vojska. V ogrski državni zbornici imel je posl. Szemere te dni velezanimiv govor. Dejal je m. dr.: „Troyze ni bila nikdar tako močna kakor danes. Volitve na Italijanskem so pravi uspeh troyze. Nemčija pa stoji na naši strani kakor skala in naš mogočni prijatelj cesar Viljem (viharni, eljen-klici poslancev) stoji z germansko zvestobo poleg nas. Protinami agitira Rusija, ki pa ni dovolj močna. Treba torej, da pričemo z aktivno politiko in se ne pustimo več teptati“. — Besede tega poslance so resnične. Mož gotovo ni prijatelj nemščev, ali resnico mora pribiti, da je najzanesljivejši prijatelj Avstriji — Nemčija, najnevarenjsi sovražnik pa Rusija. Kaj pravijo k temu naši prvaki, katerih voditelji romajo po Rusiji?

Nemška kmetska stranka imela je pred kratkim sejo, v kateri je sprejela sledečo rezolucijo: Naš poslanik je v Belegradu povedal, da bi v hipu, ko bi prišli s Srbijo do dobrih političnih odnosa, stopili z njim tudi v prijateljske gospodarske razmere. Kakšne bodejo te razmere, to poslanik ni povedal. Ker obstoji nevarnost, da bodejo v tem oziru v prvi vrsti interesi kmetskega trpeča, ugovarjam odločno, da

bi se dalo Srbiji dobičke na troške avstrijskega kmetijstva, zlasti avstrijske živinoreje. To ne sme biti, da bi se igrala naša zunanja politika vedno z živiljenskimi pogoji avstrijskega kmetijstva. Mi želimo gotovo mir s Srbijo, ali ta mir se ne sme uresničiti edino na troške kmetije. — To so možate besede nemških kmetov! Naši prvaki pa, ki se imenujejo tudi „kmetske stranke“, se prepričajo za — Srbe.

Dopisi.

Oplotnica. Dne 15. in 16. t. m. vršile so se v Oplotnici občinske volitve, pri katerih je zmagała v I. in III. razredu napredna stranka ali „Štajercianci“, kakor nas zloglasni „Sl. Gospodar“ imenuje. V drugem razredu dobili pa so večino klerikalci. S temi volitvami je odločno končan boj, kateri se je bil od strani klerikalcev z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi. Ako pomislimo, da so proti nam agitirali farji in duhovni iz vseh sosednih far, kakor iz Konjic, Prihove, Köbl, sv. Jurija na Pohorju, Žreče in Čadrama, in da tem nedolžnim gospodom, kateri si vsaki očenaš pustijo dobro plačati, ni bil pregrin prestren nobeden pot, moramo pač spoznati velikanski vtisk tega poraza, da smo dobili v tretjem razredu 46 glasov večine. V prvem razredu nam je pretila nevarnost do „srečke“, ali odločil je še v zadnjem trenutku prihod gospoda Lovrenca Potočnika iz Rogaške Slatine, kateri je, kakor obljubo, izpolnil svojo možato besedo. Čast in hvala vremenu g. Potočniku! — Imeli pa smo v prvem razredu tudi volilca, kateri se v Slov. Bistrici, kakor sraka šopiri v vseh nemških društvin, napihuje se občinskem in okrajnem zastopu, kakor se smili tudi v šolskem svetu nemške šole. Videli smo ga v paradi nemškega gasilnega društva z pozlačeno čelado na glavi in opasan pozlačen degen. Vsakomu, ki mu je znano koliko navalov od strani klerikalcev pod nadpovejnjem privandranega Besenšeka in konzorcija je občina Oplotnica skozi 30 let pogumno odbila, mora se studiti do človeka, kateri da častno besedo, da gotovo pride in da se mu posebej brzjavno naznani položaj stranke. Bil si je v skrbi, da mu cerkvena oblast odpove zanaprej nakup sveč in da se mu od te strani tudi prepove postaviti štand za prodajo, aka voli, kakor je obljudil, z napredno stranko. Požrl je rajše svojo mož-besedo in njegovo sladko srce zlezlo mu je v hlače. Da so bili klerikalci svoje zmage popolnoma gotovi, razvidi se iz tega, da so si pripravili smodnika in tudi možnarje nabite imeli, katere pa so v četrtek zvečer v čast sv. Jožefu izstrelili. Čast naprednim volilcem!

Sv. Lovrenc na dr. polj. Tukaj smo imeli ohčinske volitve dne 9. t. m., pri katerih se je pri nas prvokrat za vero šlo (?); vzrok je, ker se še nikoli poprej ni nobeden mašnik v volitve vtipkal in agitiral. Zatorej nas je presenečil naš g. župnik Ozmeč Jožef, ko je 7. t. m. sklical zaupni shod in nam naznanjal farovske metlje za kandidate ali za „Ausschüsse“. To vam je res izbran iz cele občine „aussus“ ker malo jih je med njimi, kateri razumejo za kaj da so izvoljeni; med njimi so prijatelji žganja prve vrste, ja celo zavoljo poneverjenja kaznovani. Le-ti bi naj, kakor hoče župnik, našo občinsko gospodarstvo vodili? Po celi občini so bili prejšnji odborniki znani kot zasluzni večkrat izvoljeni možje, kateri so nas branili pred nepotrebnimi stroški v vsakem oziru in zategadel je sklenil župnik Ozmeč, da le ti se ne smejo več voliti. Zatoraj je poklical 4 agente, da so na volišču agitirali, volilcem glasovnise v kraj jemali in po sili faroške metlje zapisovali, zakar se bodejo morali še pri kaznenski sodniji zagovarjati. Med temi so se najbolj odlikovali: kaplan Kociper Tone, 11 krat kaznovani Fošnarič Martin (to je poštenjak in ne zavidamo fajmoštri, ako se more na take ljudi opirati, aka hoče faroške metlje v odbor spraviti). Tudi Štefek Osenak, mežnar, si je pri volitvah kašo skuhal, katero bo gotovo na Ptiju pihal. Zmagali so klerikalci na celi črti in so vpili na volišču: živeli klerikalci! Ali ta zmaga je klavrnja, ker smo mi predložili proti nepoštavnim volitvam priziv, zatoraj ne bode kruha iz te moke. Takoj so klerikalci to velikansko zmago telegrafirali „Gospodarju“. Ako ste res pošteni, tedaj tudi naznanite, s kakimi sredstvi

ste zmago dosegli. Naša občina je bila dosedaj složna in to ni bilo prav našemu župniku, zatoraj je vsej same prepriča med nas; misli menda župnik Ozmeč, da je to zapisano v svetem pismu? Po besedah Jezusu in Janeza nikoli. Mi smatramo po naši pameti, da občinske volitve nimajo z vero nič opraviti, zatoraj si tudi ne bodo nikoli pustili faroške metlje v občinski odbor vsiljevati. To si zapomnite, župnik in kaplan! Se priporočamo na straži ostajoči, politiki ne vdani farani.

Štolnine.

(Naprij in konec*).

Ako priglihajo naši prijatelji v „Štajercu“ objavljene postavne štolnine z onimi svotami, katere so morali proti postavi župnikom plačevati, razumel hode vsak kmet, kako se ga je čez uho udarilo. Kmetje pa bodejo tudi izpoznavi, kakšen namen ima klerikalna volilna gonja. Vera je v nevarnosti, vpijejo duhovni gospodje in njih pomagači; v resnici pa se gre edino za moco in denarni zakej duhovništva. Kmetje naj bi volili klerikalne slammate može, da bodejo ovce zopet v župniščih strižene. Klerikalci jamrajo o slabih časih in vendar prestopajo štolninske določbe. Ali vidiš, kmet, to jasno s leparijo?

Popisati hočemo še nekaj postavnih določb štolnine: Za peto koralno dušno mašo mora dobiti župnik 2 K 40 h, vsakdo od zahtevanih levitov pa 82 h (ako se levita ne zahteva, torej nič); vsak posvetni ministrant mora dobiti 10% h (katere pa župnik večidel za se pridrži).

O z v o n e n j u v v a s e h .

Za prvo celo zvonenje z vsemi zvoni za vsako uro K 1 57 $\frac{1}{2}$, za drugo in zadnjo 44 h. Vsakemu stoji prosto, da pusti med in pred pogrebom kolikor hoče dolgo in na kakšni način zvoni. Za pol ure se plača le polovico, za četrte ure le četrtno omenjene svote.

O m r i š k i h o d e j a h n a p a r a h .

Za lepo žametno K 2 10 za navadno iz blaga — 53 ako se pokrije glavni oltar črno 3 15 ako se pogrne črno odoje s križem v cerkvi z 12 svečami 2 10

Za grobno mesto se plača za odraseloga bogatega človeka K 1 22 $\frac{1}{2}$, za odraseloga revnejšega K — 52 $\frac{1}{2}$, za otroke pa le polovico (do 9. leta). Za napravo groba je plačati mrliškemu kopaču:

pri bogatih pri revnih kmetih

po zimi	K 2 10	1 56 $\frac{1}{2}$
po leti	1 22 $\frac{1}{2}$	— 63.

Za otroke (do 9. leta) zopet le polovico.

Iz vsega tega je razvidno, da danes ne računajo samo fajmoštri, temveč tudi mežnarji preveč. Kakoršen je fajmošter, tak je tudi mežnar. Govorijo o blagostanju kmeta in o krščanstvu, gre se jim pa edino za visoke štolnine. Pustite mi moje in dajte mi svoje, je njih geslo. Kmetje, vi veste tedaj, kaj morete župniku in mežnarju reči, aka pride po volilni listek? Proč z izkorisčanjem!

Vprašanje je zdaj še: Kakšno postavno varstvo ima prebivalstvo pred nepoštenim računanjem štolnine? Postava od 7. maja 1874 R.G.-B. št. 50, pravi: Po navadi ne sme biti nobeno župniško-uradno dejanje od naprej-plačila štolnine odvisne. Prestopke štolninske postave sme kaznovati okrajno glavarstvo po zaščitanju ordinarijata z denarno globo 200 K. Ako bi tudi to ne pomagalo, sme posvetna oblast zahtevati, da se dotični duhovnik iz službe odstrani.

Kmetje! Reklo se vam bode, da so te postavne štolnine prenizke za današnjo draginjo. Ali zakaj pa bi moral kmet duhovnemu gospodu za vsak korak še posebno plačati. Okrajnemu glavarju se vendar tudi ne plača še posebej njih uradne čine. Župnik ima istotako svojo plačo in druge svoje dohodke, on stanuje v davka prosti hiši, medtem ko mora kmet težko delati in davke plačevati; zakaj bi moral kmet svoje denarje vedno v farovž nositi? Kristus in njegovi apostoljni vendar tudi niso denarje zahtevali?

V katoliški deželi Bavarski je štolnina že določena. Zakaj pri nas ne?

Kakor so klerikalci sovražniki cesarja Josipa II., ki je kmete hotel osvoboditi, tako so tudi sovražniki kmetskega stanu, katerega hočejo, da volitev zopet v svoj jarem spraviti. Klerikalizem je najnevarenejši vražnik kmetskega stanu. Da dober kmet pri volitvah na svojo stran, delajo klerikalci gospodarske obljube, ki jih ne morejo nočejti nikdar izpolnit. V odločilnem trenutku pa izdajo kmeta. Oni hočejo kmeta le vladati in izkoriscati. Dokaz temu prestopki štolninske Končni cilj klerikalne volitve agitacije je: umen na kmet ostanet, da bode plčaval; reven na kmet ostanet, da v klerikalno.

Novice.

Cenjenim prijateljem naznanjam, da smo tudi v tej številki mnogo gradiva, z mnogo dopisov, na stran položiti. Dogodki zunanji politiki so tako važni, da se mora obširnejše nane ozirati. Prosimo tudi, da se zdaj poročila kolikor mogče na kratko pošljete.

Citateljem na znanje! Od raznih strani prihajajo vprašanja, zakaj ne prinašamo nobenih vest glede vojaških zadev. Povedati morame, da v danjih razmerah ne sme pisati ničesar o vojnih gibanjih, ker bi nam oblast to takoj kaširala. Torej nismo mi krivi.

Prvaška veleizdajstvo dokazano! Listi ročajo sledečo naravnost v nebo vpijoči v Ljubljanski prvaški denarni vodi (torej zvezze prvaških posojilnic itd.) dovolili Srbiji 2 0 reči dva jest učenje v kraljevem kronsposojilu. Od te svote je 10 milijonov baje Srbiji že in plačalo ... Mi avstrijski državljanji stojimo skoraj pred vojsko s Srbijo. In pravki danes denarie za nam sovražne Srbe. S krovom krajcarji torej, katere nalagajo zaslepljeni venski ljudje v prvaške posojilnice na Stajersko Koroško in druge, podpirajo prvaško veleizdajalcu naše smrtnesovnike. Ne samo z besedami, ne, tudi z dejem jih podpirajo! **Ali ni to veleizdajstvo?** Slovenski sinovi bodejo morali kričati v boju proti onim Srbom, katere podpirajo prvaški posojilničarji z denarjem. Slovensko ljudstvo, vzdrami se!

Kje so izdajalci? Vlada potrebuje zdaj jaško (rekрутno) postavo. Kajti ko bi bili najzagrizeniji prijatelji miru, pripravljeni moralni vendar biti. V takem trenutku, ko je zdaj naša država, je treba vladati sredstva vse dovoliti. To se je tudi zgodilo! Zanim je pri tem le dvoje: Prvič to, da jo je ljubljanski župan Hribar popihal, ko je bilo treba glasovati. Hribar pa je vodja prvakov. Ne slovenski poslanec je torej dokazal, da so vražnik Avstrije. Tisti Hribar, katerega v Ljubljani sam klical vojaštvo, da septembra zločinskim nemirim koncem naredil izjavil se je zdaj proti vojaštvu, ker se proti Srbiji. Kaj porečeo k temu prvaški posojilniki in koroški, ki sedijo v enem in klubu s Hribarjem?! Ali prvaški poslanec tudi v največjem prijateljstvu s češkimi radikali? In ti češki radikalci so izjavili, da glas proti vladini vojaški zahtevi in da bi posredstva, da bi jo onemogočili. „Zivjo Šta“; to je geso toh ljudi. Sramujmo se prvaški poslanec.

Tožbe proti uredniku K. Linhartu so po zdaj nekaka špecialiteta prvaške gospode, izdajalska prvaška gospoda menda misli, da de s tem zagrenila uredniku Linhartu v do naprednega dela. Pa se zelo moti! — Kaj znamo, so ptujski prvaki po 13. septembru nanihili Linharta sodniji, čes da je prestopil v prvo po raznih paragrafih. Pri prvi obravnanju bil Linhart tudi na 8 dni zapora obsojeni prvaški listi, so prinesli to vest z velikim veseljem. Ali veselje jim je kinalo minulega dne, daktor Linhart je bil namreč le zato obsojen ker se njegove priče niso zaščitale. Pritožil se v sledi tega in okrožna sodnija v Mariboru razveljavila prvo obsojbo ter izročila celo začetek prvemu sodniku. Zdaj so bile tudi